

Asia: VM183:00/2017 ja VM/1631/03.01.00/2018

Luonnos hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi julkisen hallinnon tiedonhallinnasta sekä eräksi siihen liittyviksi laeiksi

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Luonnoksessa ehdotetaan säädettäväksi uusi julkisen hallinnon tiedonhallinnasta annettu laki. Laki olisi julkisen hallinnon tiedonhallintaa sääntelevä yleislaki. Suomen metsäkeskus pitää hyvänä, että tiedonhallintaa koskevaa sääntelyä kootaan yhteen lakiin.

2. Arvionne lukuun 2 Nykytila

Nykytilan kuvauksesta käy hyvin ilmi, että tiedonhallintaan liittyvät käsitteet, termit ja sääntely ovat voimassa olevassa lainsäädännössä osittain ristiriitaisia. Tämä on voinut synnyttää myös erilaisia tulkintoja ja käytäntöjä julkisen hallinnon organisaatioissa. Esitetty tiedonhallintamalli muodostaa toimivan kokonaisuuden, jolla yhdistetään arkistonmuodostussuunnitelma, tietojärjestelmäkuvaukset ja kokonaisarkkitehtuuri sekä päivitetään säännöksiä sähköiseen maailmaan. Luonnoksessa olevia keskeisiä termejä ja määritelmiä lienee kuitenkin hyvä vielä täsmentää ja varmistaa, etteivät ne ole ristiriidassa minkään muiden säädösten ja yleisten käsitteiden kanssa.

3. Arvionne lukuun 3 Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

Esitetyn tiedonhallintalain yhtenä tavoitteena on tietojen tehokas luovuttaminen ja käyttö viranomaisten, muiden toimijoiden ja palvelujen välillä. Metsäkeskuksen tavoitteena on ollut, että tiedonvaihto pystyttäisiin järjestämään sähköisten rajapintojen kautta ja että viranomaistietojen siirtämisestä osaksi Metsäkeskuksen omaa tietojärjestelmää päästäisiin eroon. Tällä varmistetaan osaltaan metsätietojen saatavuutta ja käytettävyyttä.

5. Kommentit ja huomiot lakiehdotuksen lukuun 1 yleiset säännökset (pykälät 1-4 ja niiden yksityiskohtaiset perustelut)

-

6. Kommentit ja huomiot lakiehdotuksen lukuun 2 Julkisen hallinnon tiedonhallinnan yleinen ohjaus (pykälät 5-9 ja niiden yksityiskohtaiset perustelut)

6 §. Julkisen hallinnon tiedonhallinnan sekä tieto- ja viestintätekni- sen palvelujen tuottamisen

yhteistyö. Pykälän mukaan valtiovarainministeriön on huolehdittava, että yhteistyön koordinoitua varten on järjestetty yhteistyötavat ja -menettelyt. Tässä tulee huomioida, että ehdotetun lain piiriin kuuluvien tiedonhallintayksiköiden oikeudellinen asema suhteessa mm. hankintoihin yhteisistä palvelukeskuksista voi poiketa toisistaan. Esimerkiksi Metsäkeskuksella ei ole tähän saakka ollut lain mukaista suorahankintaoikeutta valtion palvelukeskuksista. Yhteistyön muotoja määritettäessä tulee huomioida, mitä muualta lainsäädännöstä johtuu, ettei tiedonhallintayksiköt joudu vaikeisiin tulkintatilanteisiin ja/tai tahtomattaan tarkoituksenmukaisten yhteistyömahdollisuuksien ulkopuolelle.

Esityksessä on joitakin uusia/tarkentuvia hallinnollisia velvoitteita viranomaisille ja muille tiedonhallintayksiköille. Julkishallinnon tiedonhallinnan ohjaukseen liittyvät asiat on selkeästi pyritty keskittämään esitysluonnoksessa.

7. Kommentit ja huomiot lakiehdotuksen lukuun 3 Tiedonhallinnan suunnittelu ja kuvaaminen (pykälät 10-12 ja niiden yksityiskohtaiset perustelut)

-

8. Kommentit ja huomiot lakiehdotuksen lukuun 4 Tietoturvaluisuus (pykälät 13-18 ja niiden yksityiskohtaiset perustelut)

Yleishavainto: tietoturvaluisuuden vähimmäisvaatimusten esilletuominen kaipaa täsmennystä.

13 §. Henkilöstön ja palveluntuottajien luotettavuuden varmistaminen. Pykälässä säädettäisiin tietoaineistojen käsittelyyn liittyvästä henkilöstöturvaluisuuden toteuttamisen perusteista. Henkilöstön ja palveluntuottajien luotettavuuden varmistamiseksi turvaluisuusselvityslaisilla tarkoitettulla tavalla on hyvä täsmentää missä yhteydessä ja työrooleissa tai riskiarvioon perustu- en luotettavuuden selvittäminen on tarkoituksenmukaista.

14 §. Tietoaineistojen ja tietojärjestelmien tietoturvaluisuus. Pykälän 2 momentin toisessa virkkeessä olisi säädetty erikseen tietojärjestelmien tietoturvaluisuuden toteuttamiseen liittyvistä erityisvaatimuksista, liittyen vikasietoisuuden ja toiminnallisuuden testaukseen. Onko tässä yhteydessä syytä mainita myös varmistukseen liittyvistä toimista, mikäli asioista säädetään tällä tarkkuustasolla. Lisäksi pykälän 4 momentin mukaan viranomaisten olisi varmistettava hankinnoissaan, että hankittavaan tietojärjestelmään on toteutettu asianmukaiset tietoturvaluusustoimenpiteet. Vaatimusten käytäntöön viemisessä on hyvä täsmentää, miten riittävä toteuttaminen ja asianmukaisuus varmistetaan.

15 §. Tietojen siirtäminen tietoverkossa. Pykälän ensimmäisen virkkeen mukaan viranomaisten olisi toteutettava tietojensiirto tietoverkossa salattua tai muuta suojattua tiedonsiirtoyhteyttä tai -tapaa

käyttämällä, jos siirrettävät tiedot ovat salassa pidettäviä tai henkilötietoja. Ehdotus selkeyttää nykyohjeistukseen liittyvää tulkintaa henkilötietojen siirtämisessä tieto-verkoissa, joskin vaatinee lisätäsmennystä.

16 §. Tietoaineistojen turvallisuuden varmistaminen. Tietoaineistojen turvallisuuden varmistamiseen liittyvät toimet ja vaatimusten täytäntöönpano voivat kasvattaa kustannuksia auditointitarpeiden lisääntymisen kautta.

9. Kommentit ja huomiot lakiehdotuksen lukuun 5 Turvallisuusluokittelu (pykälät 19-22 ja niiden yksityiskohtaiset perustelut)

-

10. Kommentit ja huomiot lakiehdotuksen lukuun 6 Asian ja palvelujen tiedonhallinta (pykälät 23-26 ja niiden yksityiskohtaiset perustelut)

-

11. Kommentit ja huomiot lakiehdotuksen lukuun 7 Tietoaineistojen muodostaminen ja sähköinen luovutustapa (pykälät 27-31 ja niiden yksityiskohtaiset perustelut)

-

12. Kommentit ja huomiot lakiehdotuksen lukuun 8 Tietoaineistojen säilyttäminen ja arkistointi (pykälät 32-38 ja niiden yksityiskohtaiset perustelut)

-

13. Kommentit ja huomiot lakiehdotuksen lukuun 9 Erinäiset säännökset (pykälät 39-40 ja niiden yksityiskohtaiset perustelut)

-

14. Muut huomiot

-

Vaikutusten arviointi

Tiedonhallinnan suunnittelu ja kuvaaminen:

-

Tietoturvallisuus:

-

Asian ja palvelujen tiedonhallinta:

-

Tietoaineistojen luovuttaminen ja sähköinen luovutustapa:

-

Tietoaineistojen säilyttäminen ja arkistointi:

-

Muuta huomioitavaa:

Jo nykyinen sääntely on velvoittanut mm. vastaavanlaisiin kuvauksiin, ohjeistukseen ja koulutukseen, joten resurssitarpeiden ei pitäisi lisääntyä kohtuuttomasti esityksen velvoitteiden täyttämiseksi. Oletettavasti tiedonhallintayksiköissä kuitenkin tarvitaan asiantuntijahenkilöiden työpanosta ja mahdollisesti tietojärjestelmämuutoksia lain toteuttamiseen ja yhtenäisten tulkintojen varmistamiseen. Toimeenpanoon tarvittaneen valtakunnallista julkishallinnon yhteistyötä, ohjeistusta ja koulutusta.

Riihikoski Saara
Suomen metsäkeskus